

Advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité over het voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad betreffende het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+)

(COM(2018) 382 final — 2018/0206 (COD))

(2019/C 62/27)

Rapporteur: **Krzysztof BALON**Corapporteur: **Cinzia DEL RIO**

Raadpleging	Europees Parlement, 11.6.2018 Raad van de Europese Unie, 19.6.2018
Rechtsgrondslag	Artikelen 46 (d), 149, 153(2)(a), 164, 168(5), 175(3) en 349 VWEU
Bevoegde afdeling	Werkgelegenheid, Sociale Zaken en Burgerschap
Goedkeuring door de afdeling	26.9.2018
Goedkeuring door de voltallige vergadering	17.10.2018
Zitting nr.	538
Stemuitslag	183/2/2
(voor/tegen/onthoudingen)	

1. Conclusies en aanbevelingen

1.1. Het Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC) is ingenomen met het voorstel van de Commissie betreffende het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) dat tot doel heeft de samenhang en synergieën tussen de EU-instrumenten te versterken, een aantal EU-fondsen samen te voegen en sommige procedures te vereenvoudigen. Hoewel het EESC diverse punten van aandacht m.b.t. de verordening onderstreept, roept het op om tot een snelle, verantwoorde en evenwichtige beslissing inzake het voorstel te komen, vóór de EP-verkiezingen van volgend jaar.

1.2. Europa heeft behoefte aan een gedegen combinatie van economisch, investerings- en sociaal beleid om zijn concurrentiepositie in de wereldeconomie te behouden en te zorgen voor hoogwaardige werkgelegenheid, universeel beschikbaar en toegankelijk onderwijs en opleiding van hoge kwaliteit, een gelijke toegang tot gezondheidszorg, sociale inclusie en actieve participatie in de samenleving. Er is behoefte aan een EU-begroting die kan inspelen op grote uitdagingen, zoals jeugdwerkloosheid, de discrepantie tussen gevraagde en aangeboden vaardigheden, langdurige werkloosheid, de snel veranderende arbeidsmarkt en de gevolgen van nieuwe vormen van werk, uitdagingen die tot een nieuwe vorm van sociale uitsluiting van gemarginaliseerde groepen leiden, in combinatie met de aanhoudend hoge armoedecijfers in sommige landen. Daarnaast zijn er nog andere, volledig nieuwe uitdagingen als gevolg van de digitalisering, die innovatieve benaderingen van de EU-financiering vereisen ⁽¹⁾.

1.3. Het EESC staat zeer kritisch tegenover het voorstel omdat het voorziet in een verlaging van de begroting voor het EU-cohesiebeleid. Meer in het bijzonder komt dit in de praktijk neer op een verlaging van 6 % voor het ESF+. Het EESC is het voorts niet eens met de afschaffing van het minimumpercentage (van momenteel 23,1 %) voor de financiering van het cohesiebeleid in het kader van het ESF+. Aangezien het ESF+ het belangrijkste financieringsinstrument is voor de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten, is het EESC van mening dat 30 % van de totale middelen voor economisch, sociaal en territoriaal cohesiebeleid moet worden toegewezen aan het ESF+, en dat 30 % van de ESF+-middelen moet worden gereserveerd voor maatregelen ter bevordering van sociale inclusie.

1.4. De samenvoeging van verschillende fondsen en programma's onder de nieuwe „paraplu” van het ESF+ moet zorgvuldig worden uitgevoerd en rekening houden met de mogelijk hogere doeltreffendheid en efficiëntie in vergelijking met de prestaties van afzonderlijke fondsen en programma's. Het EESC verzoekt de Commissie de ESF+-regels voor zowel

⁽¹⁾ Zie bijvoorbeeld het EESC-advies over het Meerjarig financieel kader na 2020 (PB C 440 van 6.12.2018, blz. 106).

de beheersautoriteiten als de begunstigden verder te vereenvoudigen, waarbij moet worden gewaarborgd dat de projecten in overeenstemming zijn met de EU-waarden. De randvoorwaarde inzake actieve inclusie, die bepaalt dat de lidstaten moeten beschikken over een nationale strategie gericht op de bestrijding van armoede en sociale uitsluiting om in aanmerking te komen voor financiering uit het ESF+, moet tijdens de volgende MFK-financieringsperiode van toepassing blijven op alle lidstaten.

1.5. Het ESF+ moet worden gebruikt in overeenstemming met het Handvest van de grondrechten van de EU, het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind en het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap. De naleving van de Europese gedragscode inzake partnerschap moet als randvoorwaarde worden gesteld en de partnerschapsovereenkomsten en operationele programma's moeten worden herzien en aan sancties worden onderworpen indien deze niet volledig aan de gedragscode voldoen.

1.6. De Europese Unie moet ten volle gebruikmaken van de ervaring en capaciteiten van de sociale partners en andere maatschappelijke organisaties die op lokaal, nationaal en Europees niveau actief zijn, door ze samen met de gebruikers van de diensten en naargelang hun rol, te betrekken bij de programmering, tenuitvoerlegging, monitoring en evaluatie van de EU-financiering. De sociale partners en de andere maatschappelijke organisaties zijn cruciale spelers in het Europees democratisch project. In het kader van het ESF+ houdt dit in dat overheidsdiensten de toegang tot de beschikbare middelen voor deze actoren dienen te vergemakkelijken. Het EESC steunt de herziening van de samenstelling van het ESF+-Comité, zoals beschreven in artikel 40, lid 2, van de verordening, overeenkomstig artikel 6, lid 1, onder c), van de verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen en met inachtneming van de beginselen van de Europese gedragscode inzake partnerschap (ECCP).

1.7. Een toereikend deel van de beschikbare middelen moet worden toegewezen aan projecten die worden uitgevoerd door kleine lokale organisaties, alsook aan herverdeling, teneinde de activiteiten van lokaal actieve organisaties te ondersteunen. Bijdragen in natura moeten op dezelfde wijze worden behandeld als financiële bijdragen.

1.8. Transnationale (of grensoverschrijdende) activiteiten zouden in de regel deel moeten uitmaken van de operationele programma's van alle lidstaten. Dit is noodzakelijk om het gevoel van Europese identiteit onder de burgers van verschillende lidstaten te bevorderen.

1.9. Het EESC vindt het van belang dat er een hoog niveau van financiering wordt vastgesteld voor de belangrijkste actiepunten die verband houden met de toekomst van Europa en zijn bevolking. Dit zijn onder meer: hoogwaardige jeugdwerkgelegenheid, initiatieven inzake gendergelijkheid, inclusie en werkgelegenheid van kwetsbare groepen, een leven lang leren en bijscholing in het kader van een snel veranderende en gedigitaliseerde arbeidsmarkt, het versterken van overheidsdiensten van algemeen belang, evenals de capaciteitsopbouw van het openbaar bestuur, de sociale partners — met speciale aandacht voor het intensiveren van de sociale dialoog en het ondernemen van gezamenlijke activiteiten — en van andere maatschappelijke organisaties, met inbegrip van hun deelname aan het beheer van het fonds met het oog op een betere governance.

1.10. Rekening houdend met de toenemende rol van de sociale economie binnen de sociale dimensie van de EU, is het EESC bovendien van mening dat de ondersteuning van activiteiten in het kader van de sociale economie als afzonderlijke, specifieke doelstelling van het ESF+ moet worden opgenomen.

1.11. Het EESC is verheugd over het voorstel van de Commissie om nieuwe indicatoren voor de toewijzing van financiering aan te wijzen. Het huidige systeem is echter nog steeds voornamelijk gebaseerd op het bruto binnenlands product (bbp). Het EESC is voorts van mening dat de koppeling tussen het ESF+ en de landenspecifieke aanbevelingen van het Europees Semester moet worden versterkt. Het EESC vreest dat hier strikte voorwaarden aan worden gesteld. Het benadrukt dan ook dat deze koppeling ter sprake moet komen tijdens onderhandelingen tussen de nationale en Europese autoriteiten, met de volledige en actieve betrokkenheid van de sociale partners en andere maatschappelijke organisaties.

1.12. De sociale partners en andere maatschappelijke organisaties moeten worden beschouwd als gelijke partners binnen de monitoringcomités, die stemrecht hebben en specifieke stuurfuncties kunnen uitoefenen. Bij de monitoring moet ook de met sociale-inclusiemaatregelen geboekte vooruitgang worden beoordeeld en niet alleen een reeks kwantitatieve indicatoren worden toegepast.

1.13. Het EESC benadrukt dat het van belang is dat het ESF+ in overeenstemming blijft met het toepassingsgebied van het economisch, sociaal en territoriaal cohesiebeleid.

1.14. Het EESC is het niet eens met het voorstel om het Europese medefinancieringspercentage van het ESF+ te verlagen. In ieder geval mag een dergelijke verlaging niet ten laste komen van de initiatiefnemers van de projecten.

2. Inleiding: de voorstellen van de Commissie voor het meerjarig financieel kader 2021-2027 en de huidige sociale situatie in de EU

2.1. Op 2 mei 2018 bracht de Europese Commissie een mededeling uit inzake haar voorstellen voor het meerjarig financieel kader 2021-2027, gevolgd door de publicatie van de verordeningen inzake het MFK en het Europees Sociaal Fonds+ op respectievelijk 29-31 mei 2018 en 1 juni 2018.

2.2. Zoals gevraagd door het Europees Parlement dient de EU-begroting te worden verhoogd tot het niveau van 1,3 % van het bruto binnenlands product (bbp) (het voorstel voorziet in een verhoging van 1,08 %) en dient het stelsel van eigen middelen te worden herzien teneinde de financiering van nieuwe acties te stabiliseren en de nieuwe interne uitdagingen het hoofd te kunnen bieden. Ook na de brexit zal alleen een verhoogde begroting de EU in staat stellen aan haar toezegging te voldoen om uitvoering te geven aan de VN-doelstellingen voor duurzame ontwikkeling (SDG's) en aan de Europese pijler van sociale rechten, waarin doelstellingen en beginselen zijn vastgesteld voor een nieuw sociaal beleid en arbeidsmarktbeleid op Europees niveau, teneinde kwalitatief hoogwaardige banen, gelijke kansen en universeel beschikbaar en toegankelijk onderwijs en opleiding van hoge kwaliteit te bevorderen, om te kunnen inspelen op de snel veranderende arbeidsmarkt en billijke arbeidsvoorwaarden te waarborgen, in combinatie met bredere sociale integratie en bescherming gericht op actieve participatie voor iedereen in de samenleving.

2.3. Europa moet haar concurrentievermogen binnen de wereldeconomie handhaven en hoge werkgelegenheidsniveaus en sociale normen waarborgen. Het EESC roept op om vóór de Europese verkiezingen tot een snelle, verantwoorde en evenwichtige beslissing inzake het voorstel met betrekking tot het MFK en het ESF+ te komen.

2.4. De Unie wordt momenteel geconfronteerd met nieuwe uitdagingen na een langdurige periode van economische en sociale crisis en moet de gevolgen van een snel veranderende arbeidsmarkt het hoofd zien te bieden, alsook de daarmee samenhangende nieuwe vormen van werk, tekorten in kwalificatieniveaus, lage arbeidsmobiliteit, slechte prestaties van het actief arbeidsmarktbeleid (AAMB) en de onderwijs- en opleidingsstelsels, evenals de „nieuwe” sociale uitsluiting van gemarginaliseerde groepen, zoals de Roma en migranten.

2.5. Er is nog steeds sprake van een hoge jeugdwerkloosheid in de EU. Daar komt bij dat er steeds vaker gebruik wordt gemaakt van atypische arbeidsovereenkomsten, voornamelijk in het geval van jongeren, en dat er steeds meer jongeren zijn die geen werk hebben en geen onderwijs of opleiding volgen (NEET's). In diverse EESC-adviezen is erop gewezen dat het aanbod van vaardigheden en de behoeften van werkgevers niet op elkaar zijn afgestemd. Het is nu dan ook zaak het aantal kwalitatief hoogwaardige banen te verhogen en jeugdwerkgelegenheid tot prioriteit te maken. In sommige lidstaten wordt de werkloosheid in andere groepen, zoals vrouwen, ouderen en migranten, echter steeds problematischer, wat specifieke oplossingen vereist.

2.6. De opkomst van nieuwe technologieën, digitalisering en KI heeft enorme gevolgen voor de werkgelegenheid: basisonderwijs van hoge kwaliteit, hoogwaardige en effectieve opleidingen, een leven lang leren, bij- en herscholing en het inspelen op de veranderende behoeften van de EU-economieën door middel van gerichte vaardigheden en competenties, zijn stuk voor stuk noodzakelijke instrumenten om in de toekomst de kansen op werk ten volle te benutten en het concurrentievermogen van ondernemingen te bevorderen⁽²⁾. Deze instrumenten moeten vergezeld gaan van een gedegen combinatie van economisch, investerings- en sociaal beleid teneinde inclusieve en duurzame door innovatie aangejaagde groei te waarborgen.

2.7. Een bijkomend punt van aandacht betreft het armoedeniveau onder de burgers: 118 miljoen EU-burgers (oftewel 23,7 % van de totale EU-bevolking) leven in of lopen het risico op armoede en sociale uitsluiting⁽³⁾. Daarnaast komt armoede onder de werkende bevolking in sommige landen nog veel voor en gaat daar gepaard met een aanzienlijke toename van het verschijnsel gedeeltelijke werkgelegenheid⁽⁴⁾.

3. De belangrijkste aspecten van de voorgestelde verordening inzake het Europees Sociaal Fonds Plus

3.1. Teneinde de samenhang en synergie te vergroten tussen aanvullende EU-instrumenten, de flexibiliteit te verhogen, de fondsen beter in staat te stellen om in te spelen op de bestaande uitdagingen en de programmering en het beheer van middelen te vereenvoudigen, worden in het nieuwe Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) de volgende fondsen en programma's in het kader van het meerjarig financieel kader 2014-2020 samengevoegd:

— het Europees Sociaal Fonds (ESF) en het jongerenwerkgelegenheidsinitiatief (YEI);

⁽²⁾ Zie PB C 237 van 6.7.2018, blz. 8.

⁽³⁾ Europese Commissie, Gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2017 (Joint Employment Report 2017).

⁽⁴⁾ Gegevens van Eurostat en EU-SILC. Zowel hier als op een aantal andere punten bevat het document standpunten uit het informatief verslag van het EESC Follow-up van SOC/537 dat naar de Europese Commissie is verstuurd na door het EESC met algemene stemmen te zijn goedgekeurd tijdens zijn 534e zitting van 18 en 19 april 2018. In dit informatief rapport wordt veelvuldig verwezen naar advies PB C 173 van 31.5.2017, blz. 15.

- het Fonds voor Europese hulp aan de meest behoeftigen (FEAD);
- het programma voor werkgelegenheid en sociale innovatie (EaSI), en
- het actieprogramma van de Unie op het gebied van gezondheid (het EU-gezondheidsprogramma).

3.2. De totale begroting voor het ESF+ bedraagt circa 101 miljard EUR (in lopende prijzen) voor de periode 2021-2027, waarvan 100 miljard EUR wordt toegewezen aan het ESF+-onderdeel onder gedeeld beheer (uit het voormalige ESF en het voormalige FEAD). De financiële middelen voor het ESF+-onderdeel onder direct beheer bedragen 1 174 miljoen EUR in lopende prijzen, waarvan 761 miljoen EUR wordt toegewezen aan werkgelegenheid en sociale innovatie en 413 miljoen EUR aan gezondheid. Het ESF+ omvat voorts het jongerenwerkgelegenheidsinitiatief (YEI) in het kader waarvan minstens 10 % van de middelen wordt toegewezen aan acties ten behoeve van jongeren tussen 15 en 29 jaar. Ten minste 25 % van de nationale ESF+-middelen zal worden toegewezen aan de bevordering van sociale inclusie en de bestrijding van armoede. Daarnaast zullen de lidstaten ten minste 2 % van hun ESF+-middelen moeten toewijzen aan maatregelen die op de meest behoeftigen gericht zijn.

3.3. In de verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen (GB-verordening) worden verscheidene bepalingen opgenomen om de uitvoering van het ESF+ te vereenvoudigen, de administratieve lasten voor de begunstigden te verminderen en de nadruk te verschuiven naar het behalen van resultaten. De ESF+-verordening voorziet tevens in maatregelen voor de aanpak van materiële deprivatie en komt daarmee tegemoet aan het verzoek van belanghebbenden om lichtere vereisten voor dit type bijstand en vereenvoudigde vereisten voor gegevensverzameling, monitoring en rapportage.

4. Algemene opmerkingen over de voorgestelde verordening

4.1. Het EESC is verheugd over het voorstel van de Commissie inzake het ESF+, met name vanwege:

- de afstemming ervan op de Europese pijler van sociale rechten;
- de richtsnoeren voor het realiseren van kwalitatief goede uitkomsten door verbeterde indicatoren;
- de erkenning van de noodzaak van vereenvoudiging en een grotere flexibiliteit;
- de nadruk op drie beleidsterreinen: werkgelegenheid, onderwijs en sociale inclusie;
- de invoering van een prioriteit „innovatieve acties” ter ondersteuning van sociale innovatie en sociale experimenten, die bottom-up-benaderingen op basis van partnerschappen versterken;
- de samenhang en verenigbaarheid ervan met andere financieringsprogramma's, zoals Erasmus ⁽⁵⁾ en het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) in het kader van de beleidsdoelstelling „Investeren in mensen” van het MFK;
- het feit dat het voorstel individuele fondsen en programma's onder één paraplu samenbrengt om de bestrijding van armoede, sociale uitsluiting, werkloosheid en gedeeltelijke werkgelegenheid in de Europese Unie te bevorderen.

4.2. Het EESC betreurt het feit dat het voorgestelde algemene niveau van het komende MFK is vastgesteld op 1,1 biljoen EUR en in reële termen dus lager is dan het niveau van het huidige MFK. Het EESC is bovendien uiterst kritisch over de voor het meerjarig financieel kader 2021-2027 voorgestelde bezuiniging van circa 7 % met betrekking tot het EU-cohesiebeleid. Wat het ESF+ betreft voorziet het voorstel in een ESF+-aandeel in de begroting voor het cohesiebeleid van 27 %. In de praktijk betekent dit voor het ESF+ een verlaging van 6 %. Het EESC is het voorts niet eens met de afschaffing van het minimumpercentage (van momenteel 23,1 %) voor de financiering van het cohesiebeleid in het kader van het ESF+. Aangezien het ESF+ het belangrijkste financieringsinstrument is voor de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten, is het EESC bovendien van mening dat 30 % van de middelen voor economisch, sociaal en territoriaal cohesiebeleid moet worden toegewezen aan het ESF+, en dat 30 % van de ESF+-middelen moet worden gereserveerd voor maatregelen ter bevordering van sociale inclusie. Het EESC is het niet eens met het voorstel om het Europese medefinancieringspercentage van het ESF+ te verlagen. In ieder geval mag een dergelijke verlaging niet ten laste komen van de initiatiefnemers van de projecten.

4.3. In dit opzicht herhaalt het EESC met klem dat de financiering op zowel EU- als nationaal niveau:

- gericht moet zijn op de bevordering van de kwaliteit van leven en het evenwicht tussen werk en privéleven;

⁽⁵⁾ In het EESC-advies over Erasmus (zie blz. 194 van dit Publicatieblad) wordt aanbevolen de benaming „Erasmus+” te behouden.

- gericht moet zijn op investeringen in inclusief, hoogwaardig onderwijs en opleiding, die toegankelijk en betaalbaar moeten zijn voor iedereen en afgestemd moeten zijn op de huidige en toekomstige behoeften van de arbeidsmarkt;
- gericht moet zijn op het aanpakken van de werkloosheid en de discrepanties tussen de vraag naar en het aanbod van vaardigheden — met name langdurige werkloosheid en jeugdwerkloosheid — en onvolledige werkgelegenheid, alsook het waarborgen dat opleidingen en billijke arbeidsvoorwaarden ook van toepassing zijn op werknemers in nieuwe (atypische), en soms illegale, vormen van werk;
- in staat moet zijn demografische uitdagingen het hoofd te bieden en adequate en duurzame sociale bescherming gedurende de hele levenscyclus van iedereen te waarborgen;
- de integratie van en toegankelijkheid voor personen met een handicap moet bevorderen;
- moet worden gebruikt om innovatieve oplossingen te ontwikkelen, te testen, te evalueren en op grotere schaal toe te passen en de bottom-up-benaderingen en sociale experimenten te versterken op basis van partnerschappen tussen de overheid, de particuliere sector, sociale partners en andere maatschappelijke organisaties;
- gelijke kansen moet bevorderen en alle vormen van discriminatie moet bestrijden;
- de inzetbaarheid en sociaaleconomische integratie van gemarginaliseerde groepen, waaronder daklozen, moet bevorderen;
- de integratie van migranten moet ondersteunen;
- moet voorzien in geïndividualiseerde, op het gezin of de gemeenschap gerichte ondersteuning, ten behoeve van een verbeterde toegang tot betaalbare, duurzame en kwalitatief hoogwaardige sociale diensten en gezondheids- en huisvestingsdiensten;
- gezamenlijke acties van de sociale partners moet promoten;
- de capaciteitsopbouw van het openbaar bestuur, de sociale partners en de maatschappelijke organisaties moet versterken.

4.4. Omdat de structuurfondsen belangrijke aanjagers zijn van een meer concurrerend, samenhangend, veerkrachtig en sociaal Europa, hebben de lidstaten een bijzondere verantwoordelijkheid om ESF+-middelen te investeren in sociale diensten die worden verleend door overheidsinstellingen, organisaties van de sociale economie en andere non-profitorganisaties.

4.5. De samenvoeging van verschillende fondsen en programma's onder de nieuwe „paraplu” van het ESF+ moet zorgvuldig worden uitgevoerd en rekening houden met de mogelijk hogere doeltreffendheid en efficiëntie in vergelijking met de prestaties van afzonderlijke fondsen en programma's⁽⁶⁾.

4.6. De Commissie stelt voor om het jongerenwerkgelegenheidsinitiatief (YEI) samen te voegen met het ESF+ teneinde de samenhang en doeltreffendheid van op jongeren gerichte acties te waarborgen. Het voorstel beoogt het werkgelegenheidsbeleid van de lidstaten te versterken. De procedures voor toegang tot YEI-financiering moeten worden vereenvoudigd en zorgen voor een duidelijke toewijzing van middelen. Als dit niet mogelijk is, is het wellicht praktischer om het YEI als apart financieel initiatief te handhaven. Voorts moeten er maatregelen worden genomen om erop toe te zien dat de berekeningen op basis waarvan de lidstaten minstens 10 % van de ESF+-begroting aan het YEI moeten toewijzen, zowel effectief als redelijk zijn. Het risico dat het YEI aan kracht verliest en dat de toegewezen begroting voor de periode 2021-2027 afneemt, moet worden vermeden⁽⁷⁾.

4.7. Het is tevens van belang dat de sociale partners en — op voet van gelijkheid — andere maatschappelijke organisaties cruciale spelers zijn in het Europees democratisch project. Overheden moeten de toegang tot de beschikbare middelen voor deze actoren dan ook vergemakkelijken.

4.8. De Europese Unie moet ten volle gebruikmaken van de ervaring en capaciteiten van de sociale partners en andere maatschappelijke organisaties die op lokaal, nationaal en Europees niveau actief zijn, door ze samen met de gebruikers van de diensten en naargelang hun rol te betrekken bij de programmering, tenuitvoerlegging, monitoring en evaluatie van de EU-financiering⁽⁸⁾. Hiertoe is een duidelijke verwijzing naar de Europese gedragscode inzake partnerschap vereist. De naleving van deze gedragscode moet als randvoorwaarde worden beschouwd. De sociale partners en andere maatschappelijke organisaties zouden — met de nodige ondersteuning — geschikte evaluatie-instrumenten moeten

⁽⁶⁾ Zie het eindverslag van de monitoringsstudie, overeenkomst VC/2017/0131, tenuitvoerlegging van raamovereenkomst VC/2013/0017, blz. 50.

⁽⁷⁾ Zie de evaluatie van het Europees Jeugdforum op: https://www.youthforum.org/sites/default/files/2018-07/_ESF%2B%20data%20analysis_website.pdf.

⁽⁸⁾ Zie PB C 173 van 31.5.2017, blz. 15.

ontwikkelen en waar mogelijk en beroep moeten doen op de deskundigheid van rechtstreeks begunstigten⁽⁹⁾. Dit kan alleen worden bereikt wanneer de administratieve lasten worden verminderd en de financieringsvoorschriften voor de sociale partners en andere maatschappelijke organisaties worden vereenvoudigd.

4.9. Een toereikend deel van de beschikbare middelen moet worden toegewezen aan projecten die worden uitgevoerd door kleine lokale organisaties, alsook aan herverdeling. Zo kunnen lokaal actieve organisaties en zelfhulpgroepen worden ondersteund en kan het ontmoedigende effect van overmatige medefinancieringslasten voor maatschappelijke organisaties worden vermeden of beperkt. Bijdragen in natura moeten op dezelfde wijze worden behandeld als financiële bijdragen.

4.10. Er dient te worden opgemerkt dat financiële instrumenten zoals leningen, garanties of aandelen meestal niet kunnen voorzien in toereikende financiering voor sociale projecten. Als gevolg hiervan moet de voorkeur worden gegeven aan subsidies als het belangrijkste uitvoeringsmechanisme, tenzij andere financiële instrumenten doeltreffender zijn.

4.11. Het EESC verzoekt de Europese Commissie de ESF+-regels voor zowel de beheersautoriteiten als de begunstigten verder te vereenvoudigen. De Commissie en de beheersautoriteiten dienen echter gerichte maatregelen te nemen om te voorkomen dat deze vereenvoudiging ertoe leidt dat maatschappelijke organisaties die voor en met mensen werken die te lijden hebben onder armoede en sociale uitsluiting, worden blootgesteld aan financiële risico's. Dergelijke risico's houden met name verband met de uitgebreide vereisten voor het verzamelen van persoonsgegevens.

4.12. Vereenvoudigingen van de fondsregels mogen niet uitmonden in de afschaffing van de bestaande mechanismen (zoals de randvoorwaarden) die moeten waarborgen dat met EU-middelen gefinancierde projecten de EU-waarden, en in het bijzonder de mensenrechten, eerbiedigen. De randvoorwaarde inzake actieve inclusie, die bepaalt dat de lidstaten moeten beschikken over een nationale strategie ter bestrijding van armoede en sociale uitsluiting om in aanmerking te komen voor ESF+-financiering, moet tijdens de volgende MFK-financieringsperiode van toepassing blijven op alle lidstaten.

4.13. Aangezien het ESF+ een Europees fonds betreft, zouden transnationale (of grensoverschrijdende) activiteiten in de regel deel moeten uitmaken van de operationele programma's van alle lidstaten. Dit is noodzakelijk om het gevoel van Europese identiteit onder de burgers van verschillende lidstaten te bevorderen en zou een veel grotere zichtbaarheid geven aan de financiële steun die de EU verleent aan haar burgers. Met het oog op de uitvoering van grensoverschrijdende projecten dienen goede praktijken en succesvolle benaderingen uit de huidige financieringsperiode (2014-2020) te worden voortgezet en tussen de lidstaten te worden uitgewisseld.

5. Specifieke opmerkingen en vereisten inzake de voorgestelde verordening

5.1. Het EESC vindt het van belang dat er specifieke doelstellingen⁽¹⁰⁾ voor het ESF+ worden vastgesteld met een hoog niveau van financiering voor de belangrijkste actiepunten voor de toekomst van Europa en zijn bevolking, zoals:

- hoogwaardige werkgelegenheid voor jongeren;
- initiatieven inzake gendergelijkheid;
- de inclusie en werkgelegenheid van kwetsbare groepen, zoals mensen met een handicap en migranten;
- toegang tot een leven lang leren in het kader van een snel veranderende en gedigitaliseerde arbeidsmarkt;
- het versterken van overheidsdiensten van algemeen belang aangezien deze de kwaliteit van leven en het evenwicht tussen werk en privéleven bevorderen;
- de capaciteitsopbouw van het openbaar bestuur, de sociale partners en andere maatschappelijke organisaties met het oog op een betere governance, onder meer met betrekking tot het fondsbeheer.

⁽⁹⁾ Idem en Follow-up van SOC/537.

⁽¹⁰⁾ Zie artikelen 3 en 4 van de voorgestelde verordening.

5.2. Rekening houdend met de toenemende rol van de sociale economie binnen de sociale dimensie van de EU is het EESC bovendien van mening dat de ondersteuning van activiteiten in het kader van de sociale economie als afzonderlijke doelstelling van het ESF+ moet worden opgenomen ⁽¹¹⁾. De voorziene maatregelen moeten gericht zijn op de gehele sociale economie en al haar facetten zoals die zich voordoen in de verschillende lidstaten. De Commissie wordt verzocht samen te werken met de lidstaten om een gunstig ecosysteem voor de sociale economie te bevorderen.

5.3. Het EESC is verheugd over het voorstel van de Commissie om nieuwe indicatoren vast te stellen voor de toewijzing van financiering gericht op problemen als jeugdwerkloosheid, laaggeschooldheid, klimaatverandering en de opvang/integratie van migranten, op basis waarvan een beter beeld kan worden gecreëerd van de sociale en economische situatie van de Europese regio's en grondgebieden, en deze indicatoren in overeenstemming kunnen worden gebracht met het sociale scorebord van de Europese pijler van sociale rechten. Het huidige systeem voor de toewijzing van middelen is echter nog steeds voornamelijk gebaseerd op het bbp ⁽¹²⁾.

5.4. Het EESC is van mening dat de koppeling tussen het ESF+ en de landenspecifieke aanbevelingen van het Europees Semester van groot belang is. Tegelijkertijd vreest het EESC dat hier strikte voorwaarden aan worden gesteld. Het benadrukt dan ook dat deze koppeling ter sprake moet komen tijdens onderhandelingen tussen de nationale en Europese autoriteiten, met de volledige en actieve betrokkenheid van de sociale partners en andere maatschappelijke organisaties ⁽¹³⁾, aangezien het belangrijk is om zowel een strategie voor de middellange als voor de lange termijn te garanderen.

5.5. Het EESC benadrukt dat het van belang is dat het ESF+ in overeenstemming blijft met het toepassingsgebied van het economisch, sociaal en territoriaal cohesiebeleid gezien de sterke complementariteit tussen groei, werkgelegenheidsdoelstellingen en sociale inclusie. De toegevoegde waarde van het ESF+ in vergelijking met de maatregelen van de lidstaten houdt verband met de territoriale behoeften en de integratie met andere structuurfondsen ten behoeve van de uitvoering van consistente en veelomvattende initiatieven op lokaal niveau. In dit kader is de regionale/lokale dimensie van cruciaal belang voor de programmering en toepassing van op de behoeften toegesneden maatregelen.

5.6. Het EESC is verheugd over de aan de lidstaten opgelegde verplichting om de sociale partners en andere maatschappelijke organisaties naar behoren te betrekken bij de uitvoering van door het ESF+ ondersteunde beleidsmaatregelen, alsook over de toewijzing van een passend bedrag van de ESF+-middelen aan capaciteitsopbouw en gezamenlijke acties. Hierbij dient speciale aandacht te worden besteed aan capaciteitsopbouw voor de sociale partners in overeenstemming met de gezamenlijke verklaring over een nieuwe start voor de sociale dialoog uit 2016, waarbij wordt gewaarborgd dat de beheersautoriteiten naar behoefte middelen toewijzen in de vorm van trainingsprojecten, netwerkvorming, intensivering van de sociale dialoog en activiteiten die door de sociale partners gezamenlijk worden ondernomen ⁽¹⁴⁾.

5.7. Teneinde te stimuleren dat de andere maatschappelijke organisaties naar behoren worden betrokken bij door het ESF+ ondersteunde acties, met name op het gebied van sociale inclusie, gendergelijkheid en gelijke kansen, moeten de beheersautoriteiten erop toezien dat aan deze organisaties een passend bedrag van de ESF+-middelen wordt toegewezen ten behoeve van capaciteitsopbouw.

5.8. De lidstaten dienen artikel 17 van de Europese gedragscode inzake partnerschap volledig in acht te nemen. Aangezien de partnerschapsovereenkomsten en operationele programma's het resultaat zijn van onderhandelingen tussen de Commissie en nationale instanties, zou de Commissie zich in de toekomst strenger kunnen opstellen alvorens ze goed te keuren en aanpassing kunnen eisen als ze de verplichtingen uit hoofde van het partnerschapsbeginsel niet volledig in acht nemen ⁽¹⁵⁾. Daarnaast dient de Europese gedragscode inzake partnerschap voor de nieuwe periode 2021-2027 te worden herzien en dient de rol van de sociale partners en andere maatschappelijke organisaties duidelijk te worden omschreven. Het EESC steunt de herziening van de samenstelling van het ESF+-comité, zoals beschreven in artikel 40, lid 2, van de verordening, overeenkomstig artikel 6, lid 1, onder c), van de verordening houdende gemeenschappelijke bepalingen en met inachtneming van de beginselen van de Europese gedragscode inzake partnerschap (ECCP). In artikel 40, lid 2, moet dan ook worden bepaald dat elke lidstaat één vertegenwoordiger van de regering, één vertegenwoordiger van de werknemersorganisaties, één vertegenwoordiger van de werkgeversorganisaties en één vertegenwoordiger van het maatschappelijk middenveld aanwijst.

5.9. De Commissie dient duidelijkheid te verschaffen omtrent de minimumeisen waaraan de autoriteiten van de lidstaten bij de tenuitvoerlegging van partnerschappen moeten voldoen, met inbegrip van de sancties wanneer deze uitvoering tekortschiet. Telkens wanneer een lidstaat nalaat de Europese gedragscode inzake partnerschap na te leven, moet deze worden bestraft in de vorm van verschillende maatregelen, met als zwaarste sanctie de opschorting van betalingen in ernstige gevallen van niet-naleving, zoals vastgesteld in de bepalingen van de Europese structuur- en investeringsfondsen ⁽¹⁶⁾.

⁽¹¹⁾ Zie artikel 4 van de voorgestelde verordening.

⁽¹²⁾ Zie artikel 4 van de voorgestelde verordening.

⁽¹³⁾ Zie artikel 7 van de voorgestelde verordening.

⁽¹⁴⁾ Zie artikel 8 van de voorgestelde verordening.

⁽¹⁵⁾ Zie artikel 4 van de voorgestelde verordening.

⁽¹⁶⁾ Zie artikel 34 van de voorgestelde verordening.

5.10. Monitoringcomités moeten transparanter en op een meer betekenisvolle wijze functioneren en ook specifieke stuurfuncties uitoefenen. De sociale partners en maatschappelijke organisaties moeten worden beschouwd als gelijke partners en dienen dan ook verplicht lid te zijn van de monitoringcomités, en dienen stemrecht te hebben. Monitoring zou er tevens voor moeten zorgen dat alle middelen worden gebruikt in overeenstemming met het Handvest van de grondrechten en de internationale normen voor mensenrechten, waaronder het VN-Verdrag inzake de rechten van het kind en het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, die door de EU en 27 van haar lidstaten zijn geratificeerd. Verder moet bij de monitoring ook de met sociale-inclusiemaatregelen geboekte vooruitgang worden beoordeeld en niet alleen een reeks kwantitatieve indicatoren worden toegepast ⁽¹⁷⁾.

Brussel, 17 oktober 2018.

De voorzitter
van het Europees Economisch en Sociaal Comité
Luca JAHIER

⁽¹⁷⁾ Zie artikelen 38 en 39 van de voorgestelde verordening.